

ББК 86

Мал 18

Маліноўскі Яўген

Парусія: псіхалогія прысутнасці. — Баранавічы : Грамадскае аб'яднанне
“Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны”, 2007. — 260 с., іл.

ББК 86

© Грамадскае аб'яднанне
“Таварыства беларускай мовы
імя Францішка Скарыны” 2007
© Афармленне Уладзімір Гундар

Прыісьці да гэтай веры

Інтэрвію

Шаноўнае спадарожні! Вы трымаеце ў руках кнігу баранавіцкага грэка-каталіцкага сьвятара айца Яўгена Маліноўскага “Парусія: псіхалогія прысутнасці”. Артыкулы з гэтай кнігі пэўны час друкаваліся на старонках мясцовай газеты “Грэка-Каталіцкая вера” і мелі вялікі водгук у грамадстве. Сябры і прыяцельнікі ўніяцкай парафіі вырашылі сабраць ў адзінае зборнік, які напісанае настацелем баранавіцкага прыходу св. Миколая і Мятрода Беларускай Грэка-Каталіцкай Царквы, надрукаваць суцэльнай кнігай.

У мінулым стагоддзі ўніяцкі сьвятар Леў Гарошка, які ў гады Другой сусветнай вайны кіраваў у Баранавічах медычнай школай, напісаў кнігу “Навука і рэлігія”. Аўтар абвясціў савецкія тэзісы аб шкоднасці рэлігіі, нясумяшчальнасці веры ў Бога і навукі, пераканаўча даказаў, што найбольшыя вучоныя ў аграмаднай большасці былі веруючымі людзьмі. Традыцыі архімандрыта Льва Гарошкі жывуць і працягваюцца сённяшнімі ягонымі пасьцежнікамі.

Кніга айца Яўгена Маліноўскага “Парусія: псіхалогія прысутнасці” – гэта першы вопыт псіхалогічнага абагульнення рэлігійнай і палітычнай практыкі. Хацеў бы адзначыць, што гэтую тэму сучасныя навукоўцы і сьвятары дэліканта абыходзяць, “пераканаўча” спасьляючыся, што сапраўдная рэлігія па-за палітыкай. Пэўна яно так і ёсць у дэмакратычным грамадстве, але не ў нас. Трэба прызнаць, мы жывем у грамадстве, якое не ў сваіх разважаннях пра Бога і існасць спалучае рэлігію і палітыку, псіхалогію і мастацтва. Праўда, айца Яўгена цікавіць не столькі сама палітыка, як правая свабода. І калі палітыка перашкаджае свабодзе, то трэба аб гэтым смела казаць. Але на такі крок сёння здольны не кожны чалавек.

Беларуская дзяржава Вялікае княства Літоўскае было прававой дзяржавай, у якой панавала воля і талерантнасць. Прыгонныя сяляне і стараверы сотнямі тысячаў беглі сюды з Расіі ад дэспатызму. Перасьледаваны на радзіме ардын-

П.17. Выбары	78
П.18. Палітыка	81
П.19. Жэрабя кінута	85
П.20. Пост	88
П.21. Пасха	91
П.22. духоўнасць	93
П.23. Харакство	96
П.24. Быць	99
П.25. Тройца	102
П.26. Слава	105
П.27. Храм	108
П.28. Лішак	111
П.29. "Не хочу иметь ребенка..."	116
П.30. Радаснае ганенне	117
П.31. Вавілонская вежа тэлерэчаіснасці	123
П.32. Час асабістай прысутнасці	127
П.33. Выбранасць	131
П.34. Ад сектанцтва да еднасці	134

III

ЭКЗИСТЭНЦЫЯЛЬНАЕ ПЫТАННЯ	137
III.1. Успенне	138
III.2. Аўтэнтальная перспектыва ўзросту	142
III.3. Гэапсіхалагічная канфесійнасць асобы	150
III.4. Сямейная трагедыя экумены	153
III.5. Канфесія маці	156
III.6. Канфесія: айцец	160
III.7. Сямейная парусія: "Сем хлябоў і дзве рыбы"	164
III.8. Вяртанне да сябе	169
III.9. Інтэралог	172
III.10. У сям'і не без нарцыса	176

III.11. Любоў не раздражняецца	180
III.12. Ружанец у псіхічным развіцці	183
III.13. "Лебядзінае паляванне"	188
III.14. Містыка	189
III.15. Алтарна-педагагічныя рэзажаны	192
III.16. Педагагічныя прынцыпы асабістай свабоды	196

IV

ПІСЬМА ПАТЭР'Я ПРОПАВЕДЗЬ	203
IV. Псіхалагічны сэнс Евангелія	204
IV.1. Час казання	206
IV.2. Вызваленне спаралізаванага	208
IV.3. Вызваленне спаралізаванага	210
IV.4. "Хай будуць усе адно"	215
IV.5. Суд Божы	218
IV.6. Цуд Божы	221
IV.7. Навігацыя	224
IV.8. Экзарцызм, альбо выгнанне дэманаў	226
IV.9. Перамяненне Гасподняе	228
IV.10. Pietas – Шанаванне	230
IV.11. Не судзі	232
IV.12. Багацце ад Бога	234
IV.13. "Камень, адкінуты будаўнікамі"	236
IV.14. Падвышэнне Пачэснага і Жыццядайнага Крыжа	240
IV.15. Казанне на свята Андрэя Першапакліканага	243
IV.16. Шлюбная вячэра	245
IV.17. Старое віно і новая ахвяра	249
POST-PARTOR* – СПАДКАЕМЦА	251
ГЛАСАРЫЙ	253
ЛІТАРАТУРА	253

III.4. Сямейная трапеза экумены

“Мужчыну і жанчыну, адкупіў іх”

Павал II

Аднойчы мая сям’я была запрошана на экуменічнае набажэнства, якое сталася пачаткам нашага новага сусветнага жыцця ў Ісусе, непадзельным на канфесійнацыянальнасці ці роды. Пачатак гэтага жыцця быў адзначаны нараджэннем дачкі Марфы, дзіцем наша праслаўнае трываласці з каталіцкім даляглым. Пасля той надзеі я сумняваўся адносна свайго асабістага святарскага лёсу, прасіў адзнакі ў Бога і атрымаўшы яе пасля таямніцы споведзі. Выпадкова разгарнуўшы Дэкрэты абсходніх Цэрквах 21 сусветнага (II Ватыканскага) Сабора, я адзіўўся даце яго прыняцця – 21 лістапада 1964 года – акрамя за 33 гады да нараджэння Марфы напярэдні і аднаго адзін. Праз супадзенне гэтага нараджэння з праслаўным святам арханёла Міхаіла і каталіцкага свята Ахвяравання – Уваходу ў храм Прачыстае Панны Марыі – экуменічны фенамен нашага адкуплення прыняў пэўнае місцільнае адценне.

Можна дапусціць, што дасягненне сямейнага шчасця праходзіць праз тры этапы: экалогію як слова аб доме, эканомію як домабудуўніцтва і экумену як дом заповітны, абяцаны. Менавіта экумена ёсць вялікае пакліканне чалавека ўдасканаліць вонкавы свет праз дасканаленне сям’і вернікаў. На думку Яна Паўла II, “сварэнне было дадзена і даручана чалавеку не як крыніца цяжарна, але як аснова творчага існавання ў свеце”. Ісус Збавіцель чалавецтва ёсць адначасова яго Творца і Адкупіцеля. Знаходзячыся ў невыносных умовах вонкавага “чысцілішча”, мы шукаем мэту, сэнс і моц жыцця ў Госпадзе: “нашча тугу мець будзеце, але спадзявайцеся: Я перамогу свет” [Ян 16, 33]. Цікава, што ўсведамленне гэтай тугі, журботы, скрухі не нараджае песімізму, а, наадварот, мабілізуе да змагання за перамогу добра ў наваколлі. Справа адкуплення ўздымае хрысціянскую сям’ю на новы ўзровень быцця, быцця сумленнага і сусветнага, экумена якога сцвярджае вартасць існавання трэцяга тысячагоддзя Хрыстовай, гэта значыць, нашай, эры. Надзея гэта не засланне тугі і смутку, якія толькі і

надаюць свецкім абставінам пачуццё рэальнасці, абвостраюць ўсведамленне зла як пастаяннай перашкоды нараджэнню добра. Хрысціянская сям'я прынцыпова вучыць дзяцей ужо з маленства называць сваімі імёнамі добро і зло, вучыць таксама і евангельскай упэўненасці: "Не будзь пераможаны злом, але перамагай зло добром" [Рым 12, 20].

Менавіта гэтай рысай сямейная мараль праяўляецца найбольш поўна. Радасць перспектывы добра таго свету і надзея на яго перамогу ў свеце гэтым дапаўняецца радасцю адкуплення, пры якім кожны новы Адвент прыносіць новыя, можа, спачатку не бачныя для знешняга ўспрымання, але відавочныя для саміх бацькоў і дзяцей вынікі. Яны не ў шматпавярховых катэдрах ды іншамарках, але ў супольнай любові, якая стала своеасаблівым пакліканнем XXI стагоддзя, напярэдадні якога Слова стала Целам у свеце, дзе пануе зло. У такім спосаб, самае жорсткае з усіх стагоддзяў, дагаджае апостальскаму вызначэнню: "Калі памножыўся грэх, празмерна памножылася ласка" [Рым 5, 20].

Перамога добра ў свеце арганічна звязана з сям'ёй. Бацькі, якія моляцца, вызначаюць і тую праўду праз нараджэнне дзяцей як адкуплення і перамагання ўласнага жыцця, сцвярджаюць тым самым прысутнасць Бога "І на зямлі як на небе". Царква Ражанне згортыя і ўкі дзеля ўспрымання сям'і, пасылаючы ўсіх аселаў, істотную міласэрнасці – мудрых і простых, ветлівых і хлапатлівых сяцёр і братоў манахаў, якія сцвярджаюць сваёй самаадданай працай прысутнасць Бога "І на зямлі як на небе". Адзіны выгляд, вобраз гэтых мужычак і жанчын Божа выклікае дзівоснае захапленне рэальнасцю Царства Нябеснага, рэчаіснасцю жыцця і неўдзячнасці Святой Паўсюднай Царквы, у якой кожны сябра мае асабістую справу агульнага з мёртвых паўстання.

Такім чынам, сям'я без Царквы – як зямля без Неба, дзіця без маці, дом без Слова. Экумена – і ёсць наш дом, збудаваны Богам і людзьмі і магутнасцю праз выхаваўчую пяшчоту Найсвяцейшай Уладаркі, Якая выходзіць насустрач спакутанаму чалавеку як Маці, Якая ўзвышае, уздымае з упадку, запрашае на вячэру Сына.

Калі сям'я прыродна і сацыяльна адпавядае ўсяму чалавечтву, дык мусіць прайсці, на думку філосафа М. Бахціна,

праз тры этапы ўзыходжання: да злог, хранатоп, вяршыню), карнавал. Дыялог з Творца – на Твоім, як лічыць філосаф М. Бубер, сваім вынікам сувязь унутрашняга быцця чалавека, мужа і жонкі, бацькоў і дзяцей. Гэта дыялог усе больш вызначае радыусы іх асабістасці, пачуццё, канцэнтруючы цэнтр ік нябеснага асабістасці, паводле якога узнікае і існуе сям'я. І гэта ёсць сям'я Бога: "Той любіць Мяне, той спаўняе слова Маё; і Абаццёў і палюбіць яго, і Мы прыйдзем да яго і зробім сямімі яго" [Ісх 33, 23].

Гэты пераход мусіць мець хранатоп, гэта значыць такую пераходную жыццёвую, суадносна якой адбываецца яе апраўданне і пераход гісторыі чалавечтства, у цэнтры якой – Крыж Хрыстовы. Ці можа сям'я без крыжа, калі яна сама па сабе ёсць "хатняя царква" [1 Кар 16, 19], якая прагне апраўдання? Сям'я – не пазасветная ўстанова, якой абыякавае людское цярдзенне. Яна – такая царква, якая падзяляе накіраванне грамадства, удзельнічае ў яго лёсе. Спакуса крыжа – ключ да адкрыцця вялікай таямніцы цярдзення хрысціянскай сям'і, яе прыніжэння праз журботу і нягоды гэтага свету. Хранатоп сямейнай гісторыі – адзнака часу стагоддзяў, досвед салідарнасці з грамадскай Галгофай.

Так, гісторыя збаўлення – гэта яшчэ і суд над сям'ёй. Каб пераканацца ў гэтым, дастаткова прыгадаць тыповыя рэакцыі некаторых лекараў радзільнага дома на чацвертую, пятую, шостую, сёмую цяжарнасць маёй жонкі. Вялікая сям'я немачна перад чалавечай абыякавасцю і кан'юктурай. "Падзеі Галгофы, – па вызначэнню Яна Паўла II, – факт, не абмежаваны часам і месцам. Ён ахоплівае ўсе мясціны і часы, ахоплівае ўсіх людзей". Але Бог заўсёды на баку тых, хто перпіць, бо і Сам дабравольна прыняў цярдзенне, таму гэты суд зрабіўся для нас цудам: "Любоў... усе перпіць" [1 Кар 13, 7] і ўрэшце бярэ верх над зацятым супрацівам гэтага веку. Гэта ёсць псіхалагічная перспектыва свабоды сям'і, што прайшла праз пакуты і выпрабаванні.